

Danmark mangler **sygeplejersker, pædagoger, lærere og socialrådgivere**

18 forslag, der skal
styrke rekrutteringen
til de fire store
professionsuddannelser
inden for
velfærdsområdet

DANSKE
PROFESSIONS-
HØJSKOLER

Forord

Det velfærdssamfund, vi kender, er langsomt ved at smuldre for øjnene af os. På sygehuse, på skoler og i daginstitutioner landet over mangler der i dag uddannede medarbejdere. Der er mangel på kvalificeret arbejdskraft mange steder i vores samfund, og særligt inden for velfærdsområdet ser udsigterne ikke lovende ud. For mens der bliver flere ældre og børn, der kalder på endnu flere fagprofessionelle, vælger flere og flere uddannelserne til sygeplejerske, pædagog, lærer og socialrådgiver fra.

Det kan få store konsekvenser, hvis ikke vi gør noget. Hvad enten det er forælder, der afleverer barnet i daginstitution eller skole om morgenen, eller borgeren i psykiatrisk behandling, vil mødet med færre uddannede fagprofessionelle opleves som et markant fald i kvaliteten af velfærd. En velfærd de forventer at få som borgere i et land med et stærkt velfærdssamfund som Danmark. Tilliden vil derefter støt falde, og samfundskontrakten vil som et resultat deraf i værste fald blive revet over.

Flere skal fremover vælge sygeplejerske-, pædagog-, lærer- og socialrådgiverfaget til. Flere unge og voksne skal se det attraktive i at vælge uddannelser, hvor man får viden både i bredden og i dybden, hvor man i løbet af sin uddannelse kommer ud i praktik og bliver uddannet til at gøre en positiv forskel for andre mennesker. Og flere skal finde professionerne attraktive at blive en del af – og blive i.

Derfor er det afgørende, at der sættes ind nu, inden udviklingen bider sig fast og får en selvforstærkende dynamik. Det er ikke alene et uddannelsesproblem, men et komplekst samfundsproblem, der kræver langt mere end snuptagsløsninger. Hvis flere fremover skal søge mod centrale velfærdsprofessioner, kræver det både nytænkning, prioritering, politisk handlekraft og et langsigtet samarbejde på tværs af uddannelsessektoren, regionerne, kommunerne, de faglige organisationer, borgerorganisationerne og Folketinget.

Danske Professionshøjskoler fremlægger i dette udspil 18 forslag, der skal bidrage til at få flere til at vælge sygeplejerske-, pædagog-, lærer- og socialrådgiveruddannelserne til – og til, at de bliver i faget. Udspillet kommer med løsninger set fra et uddannelsesperspektiv, men uddannelser og efteruddannelse af høj kvalitet vil ikke kunne stå alene. Det at vælge en profession til handler også om livet efter uddannelsen, hvor fx arbejdsforhold og løn spiller en rolle side om side med anerkendelse og prestige.

Nogle forslag i udspillet skal vi som professionshøjskoler selv handle på, mens andre kræver handling fra Folketinget, kommunerne, regionerne, de faglige organisationer, gymnasierne m.fl.

Vi håber, at I vil tage godt imod vores forslag. Vi ser frem til den videre debat og til at udvikle flere nye løsninger sammen i fællesskab.

God læselyst!

Jesper Fisker, Per B. Christensen, Camilla Wang, Harald Mikkelsen
Danske Professionshøjskoler formandskab

Danmark mangler sygeplejersker, pædagoger, lærere og socialrådgivere

Det danske velfærdssamfund står overfor en række udfordringer, der tilsammen udfordrer fundamentet for det velfærdssamfund, vi kender og har tillid til.

I dag er der mangel på dygtige, uddannede medarbejdere på hospitaler, på skoler samt i daginstitutioner landet over. Nye tal fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering viser fx, at 46 pct. af de sygeplejerskestillinger, der blev slået op fra september 2021 til februar 2022, ikke kunne besættes med en kvalificeret medarbejder. Det samme gælder for 26 pct. af de opslåede pædagogstillinger og 11 pct. af de opslåede lærerstillinger.¹

Manglen på dygtige fagprofessionelle forventes at blive større i de kommende år, hvor antallet af børn og ældre stiger, så der bliver hhv. 13 pct. flere børn på 0-6 år og 53 pct. flere 80+-årige ift. 2021.² En analyse fra Damvad Analytics lavet for Danske Professionshøjskoler viser, at der samlet set forventes at mangle mere end 35.000 uddannede sygeplejersker, pædagoger, lærere og socialrådgivere i 2030 (figur 1).

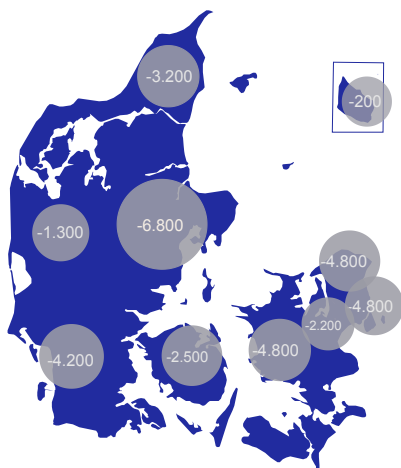
Parallelt med et øget behov for flere fagprofessionelle bliver der færre unge til at søge ind på uddannelserne til bl.a. sygeplejerske, pædagog, lærer og socialrådgiver. Frem mod 2030 vil der være 9 pct. færre 17-årige i hele landet.

Allerede i dag er søgningen til sygeplejerske-, pædagog-, lærer- og socialrådgiveruddannelserne faldende. Søgningen til de fire uddannelser er faldet med 24 pct. siden 2019 (figur 2), og ved sommerens optag blev der optaget 14 pct. færre studerende på de fire uddannelser ift. 2019. Det betyder, at der i 2022 var ledige studiepladser på 86 pct. af professionshøjskolernes uddannelsessteder.

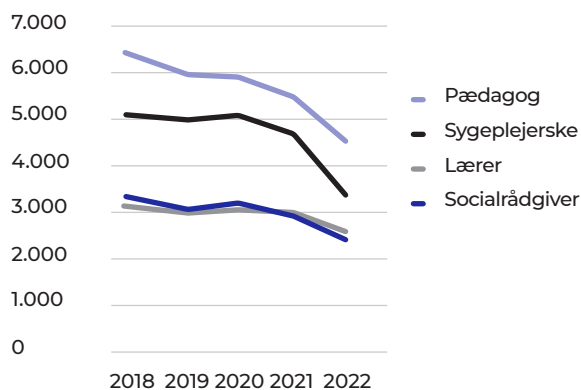
Undersøgelser viser, at unges fravalg af sygeplejerske-, pædagog-, lærer- og socialrådgiveruddannelserne bl.a. skyldes, at mange unge ser universitetet som den naturlige vej og er bekymrede for, at travlhed fx på hospitalsgangen eller i daginstitutionen ikke giver dem mulighed for at gøre den forskel, de gerne vil gøre.

Disse tendenser kalder samlet set på omtanke og handling. På de følgende sider præsenteres Danske Professionshøjskoler forslag til at sikre flere dygtige sygeplejersker, pædagoger, lærere og socialrådgivere.

► **Figur 1** Den forventede mangel på uddannede pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere i 2030.
Kilde: DAMVAD Analytics – Behovet for velfærdssuddannede i 2030

► **Figur 2** Udviklingen i antallet af 1. prioritetsansøgere til sygeplejerske-, pædagog-, lærer- og socialrådgiveruddannelserne, 2018-2022. Kilde: UFM's datavarehus

Danske Professionshøjskoleforslag

Danske Professionshøjskoler har 18 forslag, der – set fra et uddannelsesperspektiv – skal bidrage til, at Danmark får flere dygtige sygeplejersker, pædagoger, lærere og socialrådgivere.

Forslagene fremgår af oversigten herunder og samles i fire overordnede spor:

- ▶ Flere studenter fra det almene gymnasium skal vælge en sygeplejerske-, pædagog-, lærer- eller socialrådgiveruddannelse til.
- ▶ Flere uddannelsesveje til at blive fagprofessionel – også senere i livet.
- ▶ Uddannelserne til sygeplejerske, pædagog, lærer og socialrådgiver skal være af højere kvalitet, end de er i dag.
- ▶ Flere karriereveje og bedre muligheder for faglig udvikling i arbejdet som sygeplejerske, pædagog, lærer og socialrådgiver.

Forslagene er skitseret nedenfor og udfoldes på de næste sider.

Danmark skal have flere dygtige sygeplejersker, pædagoger, lærere og socialrådgivere

MÅLSÆTNINGER

Flere studenter fra det almene gymnasium skal vælge en professionsuddannelse inden for velfærdsområdet

Flere uddannelsesveje til at blive fagprofessionel – også senere i livet

Professionsuddannelser af højere kvalitet

Flere karriereveje og bedre muligheder for faglig udvikling

KONKRETE FORSLAG

1 Professionsfokus i gymnasiestudieretninger	7 Ret til 110 pct. dagpenge til professionsuddannelser med stor mangel	10 Flere undervisningstimer – især til at øve sit fag	16 Systematisk modtagelse af nyuddannede
2 Forsøg med nye fag i det almene gymnasium	8 Mere fleksible uddannelsesveje til at blive fagprofessionel	11 Dygtigere undervisere med styrkede pædagogiske kompetencer og praksiserfaring	17 Nye professionsrettede specialistuddannelser, der svarer til arbejdsmarkedets behov
3 Professionshøjskolerepræsentanter i gymnasiebestyrelser	9 Korte faglige kurser til unge studenter, der arbejder i sabbatårene	12 Uddannede praktikvejledere i praktikken	18 Mulighed for formel efter- og videreuddannelse med praktik
4 Obligatorisk studiepraktik i gymnasiet		13 Praktikken skal være tæt integreret med undervisningen	
5 Styrket individuel vejledning på de almene gymnasier og i sabbatår		14 Stærkere faglige og sociale fællesskaber	
6 Professionsuddannelserne ud på gymnasierne		15 Inspirerende uddannelsessteder med tradition og sjæl	

Flere studenter fra det almene gymnasium skal vælge en professionsuddannelse inden for velfærdsområdet

72 pct. af de elever, der forlader grundskolen, vælger en gymnasial uddannelse, og størstedelen af disse vælger det almene gymnasium. Det svarer til, at der hvert år starter næsten 30.000 unge i det almene gymnasium.³

Til gengæld er andelen af studenter fra det almene gymnasium, der optages på uddannelserne til sygeplejerske, pædagog, lærer eller socialrådgiver faldende. Fra 1995 til 2020 faldt andelen fra 25 pct. til 17 pct. (se figur på side 5). Vi ved fra undersøgelser, at mange unge ser universitetet som det naturlige valg efter studentereksamenen, og at der mangler viden om professionsuddannelserne på de almene gymnasier.⁴ Der er derfor et stort potentiale i, at flere unge fra det almene gymnasium får øjnene op for en professionsuddannelse.

Flere unge fra det almene gymnasium skal fremadrettet vælge en uddannelse til fx sygeplejerske, pædagog, lærer eller socialrådgiver. Derfor skal det gøres til et valg, som er lige så naturligt som at vælge en universitetsuddannelse. Det kræver, at der sættes ind allerede i gymnasiet. Gymnasieelever skal møde flere uddannelser og professioner i deres gymnasietid, og så skal brobygning og vejledning styrkes.

Forslagene på de næste sider retter sig primært mod uddannelserne til sygeplejerske, pædagog, lærer og socialrådgiver, men vil potentielt også have en positiv virkning på andre uddannelser.

Brobygningsforløbet "VIA på Vejen" styrker gymnasieelevers refleksion om studievalg

På gymnasier i fx Aarhus, Herning og Viborg overtager studerende fra professionshøjskolen VIA University College for en dag undervisningen af eleverne. Konceptet hedder "VIA på Vejen" og skal give gymnasieeleverne indblik i, hvad det vil sige at studere på en professionshøjskole, og hvilken faglighed som kendetegner en professionsuddannelse til fx sygeplejerske eller pædagog. Før, under og efter undervisningsdagen bliver gymnasieeleverne præsenteret for spørgsmål, der skal styrke deres refleksion over valget af videregående uddannelse. Formålet med "VIA på Vejen" er at øge gymnasieelevers kendskab til professionsuddannelserne.

Gymnasieelever skal møde flere professioner i deres gymnasietid

I gymnasiet i dag kan man have fag som 'Biologi' og 'Retorik'. Begge fag kan læses på universitetet. Til gengæld er der ingen fag, der peger direkte mod professionsuddannelser. Derfor skal gymnasieelever møde flere forskellige fag og studieretninger i deres gymnasietid, så de præsenteres for professionsuddannelsernes fagligheder og får et klarere billede af de karriereveje, som disse uddannelser leder til.

Danske Professionshøjskoler foreslår konkret:

1

Professionsfokus i gymnasiestudieretninger

Professionsfagligheden skal være tydeligere i gymnasiernes studieretninger. Den enkelte gymnasieelev skal kunne se, at studieretningerne retter sig mod både professions- og universitetsuddannelser. Det kunne fx være en sundhedsstudieretning, hvor det er tydeligt, at der er mange forskellige jobmuligheder inden for sundhedsvæsenet, fx både sygeplejerske, læge og bioanalytiker.

2

Forsøg med nye fag i det almene gymnasium

Der skal laves forsøg med professionsfaglige fag i fagrækken på det almene gymnasium – såsom fx 'Pædagogik', 'Sundhed og sygdom', 'Socialt arbejde og frivillighed' mv. Det skal sikre en større bredde i faglighederne, som gymnasieelever møder i løbet af deres gymnasietid.

3

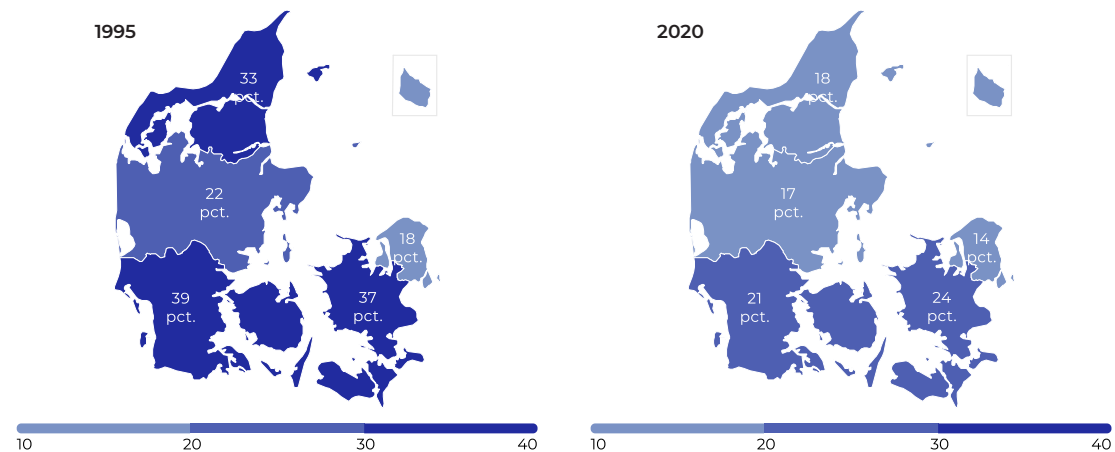
Professionshøjskolerepræsentanter i gymnasiebestyrelser

Der skal være repræsentanter fra professionshøjskoler i alle bestyrelser på de almene gymnasier for at fremme et kontinuerligt fokus på professionsuddannelserne ind i gymnasiet, herunder også blandt gymnasielærerne. Det skal bidrage til, at flere gymnasieelever kan se professionsuddannelserne som en karrierevej til et meningsfuldt og interessant arbejdsliv.

Færre gymnasieelever vælger professionsuddannelserne inden for velfærdsområdet

Fra 1995 til 2020 er andelen faldet fra 25 pct. til 17 pct. på landsplan. Udviklingen i de forskellige landsdele ses i figur 3 nedenfor.

- **Figur 3** Andelen af de stx'er, der optages på en videregående uddannelse, som optages på uddannelserne til sygeplejerske, pædagog, lærer eller socialrådgiver, 1995 og 2020.
Kilde: UFM's datavarehus

Styrket brobygning og vejledning

De unge skal have mere og bedre viden om professionsuddannelserne inden for velfærdsområdet. Gymnasieelever skal derfor i løbet af deres gymnasietid præsenteres for muligheden for at tage en professionsuddannelse, og studenter skal have bedre mulighed for individuel vejledning i deres sabbatår.

Danske Professionshøjskoler foreslår konkret:

- 4 Obligatorisk studiepraktik i gymnasiet**

Gymnasieelever skal stifte bekendtskab med de videregående uddannelser i deres gymnasietid. Der er derfor behov for at etablere obligatorisk studiepraktik på de gymnasiale uddannelser, hvor gymnasieelever kommer i praktik to-tre dage på en videregående uddannelse. Det skal sikre, at de får en smagsprøve på fag, undervisningstilgang og studiemiljø, fx på socialrådgiveruddannelsen eller sygeplejerskeuddannelsen.
- 5 Styrket individuel vejledning på de almene gymnasier og i sabbatår**

Nogle gymnasieelever får i dag kun vejledning med klassen eller årgangen i løbet af deres gymnasietid. Det rækker ikke for alle, når studievalget skal afklares. Derfor skal vejledningen styrkes, særligt med et fokus på den individuelle vejledning. Det gælder i gymnasietiden, og da over 80 pct. af studenterne tager sabbatår, gælder det særligt i tiden efter gymnasiet.⁵
- 6 Professionsuddannelserne ud på gymnasierne**

I dag er der stor forskel på, hvordan gymnasieelever møder de videregående uddannelser i løbet af deres gymnasietid. Derfor er der behov for, at alle gymnasieelever møder professionsuddannelserne inden for bl.a. velfærdsområdet i deres skolehverdag. Fx ved at udvalgte undervisningsforløb varetages af undervisere eller studerende fra professionsuddannelserne (se eksempel på side 4).

Flere uddannelsesveje til at blive fagprofessionel – også senere i livet

På sygehuse, på døgninstitutioner og i daginstitutioner landet over er der medarbejdere, der ikke har en uddannelse inden for det fag, de arbejder med. Fx var der i 2019 over 65.000 personer uden en pædagogisk uddannelse, der arbejdede med pædagogisk arbejde.⁶ Nogle er unge og arbejder et-to år, inden de søger ind på en uddannelse. Andre har arbejdet som ufaglært i mange år. De unge, der holder sabbatår, og erfarne ufaglærte udgør et stort potentiale med hensyn til at sikre flere dygtige, uddannede fagprofessionelle til velfærdsinstitutionerne.

Men de unge, der fx arbejder som vikarer i deres sabbatår, bliver ikke i tilstrækkelig grad motiveret til at søge en uddannelse inden for det fag, de arbejder i. Og for de erfarne ufaglærte og dem, der ønsker et karriereskifte, er der for mange barrierer, hvis man ønsker at tage en uddannelse til fx sygeplejerske eller pædagog.

Det skal derfor være mere økonomisk attraktivt og mere fleksibelt at blive fagprofessionel – også senere i livet. Og der skal være skræddersyede kurser, der motiverer flere unge til at vælge at vælge uddannelsen til sygeplejerske, pædagog, lærer eller socialrådgiver.

Flere veje ind i pædagoguddannelsen med sporskifteuddannelsen

Sporskifteuddannelsen er en merituddannelse, hvor ledige akademikere kan skifte spor og på 2,5 år blive uddannet til pædagog, mens de arbejder i institution som pædagogmedhjælper. Uddannelsen er målrettet personer, der ønsker at sadle om i arbejdslivet. Det kan fx være akademikere, der ønsker at skifte fag på grund af ledighed. Et adgangskrav er derfor, at man skal være fyldt 25 år og have gennemført en uddannelse på minimum bachelorniveau. Formålet med meritpædagoguddannelsen som sporskifte er at bidrage til rekruttering af flere til pædagogfaget, samtidig med at ledige hjælpes i job.

Fleksible og attraktive uddannelsesveje ind i professionerne

Skal flere tage en uddannelse, er der behov for at imødekomme folks livssituation endnu bedre og gøre uddannelsesvejene til at blive fagprofessionel både mere attraktive og mere fleksible.

Danske Professionshøjskoler foreslår konkret:

7

Ret til 110 pct. dagpenge til professionsuddannelser med stor mangel

Selvom det kan være et ønske for mange, kan det i dag være svært at træffe den store beslutning, som det er at begynde på en uddannelse senere i livet. Ikke mindst hvis man har fået familie og mange faste udgifter, som kan gøre det svært at leve på en SU-indtægt. Der er derfor behov for at skabe særlige økonomiske incitamenter, som skal gøre det mere attraktivt at tage en uddannelse senere i livet. Derfor skal uddannelsesløftet til udvalgte erhvervsuddannelser med ret til 110 pct. dagpenge udvides til også at gælde professionsuddannelser, der uddanner til fag med stor mangel på uddannede medarbejdere.

8

Mere fleksible uddannelsesveje til at blive fagprofessionel

Har man nogle års arbejds erfaring og er 25 år, kan man i dag fx tage en lærer-, pædagog- eller sygeplejerskeuddannelse som merituddannelse på kortere tid. Og har man en akademisk uddannelse, men ønsker at arbejde som pædagog, kan man tage en "sporskifte"-pædagoguddannelse. Men der er behov at skabe endnu mere fleksible uddannelsesveje til at blive fagprofessionel, så uddannelserne i højere grad passer til folks livssituation. Derfor er der behov for at gøre mere brug af deltidsuddannelser, så man kan arbejde, samtidig med at man læser, og der er behov øget brug af såkaldt realkompetencevurdering, så der tages højde for de kompetencer, den ufaglærte allerede har erhvervet gennem sit arbejdsliv.

Skræddersyede faglige kurser skal motivere flere for et fag

Der er et stort potentiale i at motivere unge medarbejdere, der arbejder som vikarer, fx i skoler eller i hospitals- og plejesektoren og vuggestuer, i deres sabbatår, til at tage en uddannelse inden for det felt, de allerede arbejder inden for.

Danske Professionshøjskoler foreslår konkret:

9

Korte faglige kurser til unge studenter, der arbejder i sabbatårene

På døgninstitutioner, i daginstitutioner og på skoler arbejder mange unge studenter et-to år i forbindelse med deres sabbatår, inden de starter på en videregående uddannelse. Der er et stort potentiale i at motivere dem til at tage en professionsuddannelse inden for velfærdsområdet. Derfor skal der tilbydes korte faglige kurser, der klæder dem fagligt på til at løfte deres arbejdsopgaver, og som kan inspirere dem til at søge en professionsuddannelse inden for velfærdsområdet, når de skal til at vælge videregående uddannelse.

Professionsuddannelser af højere kvalitet

Knap 50.000 studerende læser på uddannelserne til sygeplejerske, pædagog, lærer og socialrådgiver. Det svarer til ca. en femtedel af alle studerende på de videregående uddannelser.

En del studerende oplever dog i dag, at de ikke bliver tilstrækkeligt klædt på til at træde ud i deres fag som nyuddannede. Konkret svarer 17 pct. af dimittenderne fra de fire uddannelser inden for velfærdsområdet i en undersøgelse, at uddannelsen ikke har rustet dem til deres første job.⁷ Samtidig viser fx evalueringen af pædagoguddannelsen, at der er betydelige kvalitetsudfordringer, særligt ift. det faglige niveau.⁸

De fire uddannelser optager desuden studerende med meget forskellige baggrunde. 23 pct. af de studerende har ikke en gymnasial uddannelse, og over halvdelen af de studerende har forældre uden en videregående uddannelse.⁹ Det betyder, at de studerende har meget forskellige studiekompetencer, når de starter på 1. semester. Det gør uddannelsernes kvalitet endnu vigtigere.

Undersøgelser peger på, at undervisning og praktik af høj kvalitet samt gode studiemiljøer er nogle af de faktorer, som har størst betydning for fastholdelsen af de studerende.¹⁰ Derfor skal uddannelserne til sygeplejerske, pædagog, lærer og socialrådgiver styrkes gennem et kvalitetsløft med mere og bedre undervisning, styrket praktik og bedre, levende studiemiljøer.

Ambitiøse uddannelser af høj kvalitet

Fagligt krævende og ambitiøse uddannelser er et vigtigt fundament for rekruttering og fastholdelse af studerende. I september 2022 indgik et bredt politisk flertal en aftale om en ny og bedre læreruddannelse, som med 200 mio. kr. årligt øger antallet af undervisningstimer, sikrer mere og bedre praktik samt indfører prøver, der er både mere krævende og mere relevante for lærergeneringen. Formålet med den politiske aftale er at styrke kvaliteten af uddannelsen og således bidrage til en mere ambitiøs og attraktiv uddannelse for kommende studerende.

Mere og bedre undervisning

Professionsuddannelserne skal være ambitiøse og fagligt krævende uddannelser. De studerende skal gå på uddannelser, hvor de bliver uddannet til dygtige fagprofessionelle, der med stærk faglighed og handlekompetencer kan agere i klasseværelset eller på hospitalsstuen.

Danske Professionshøjskoler foreslår konkret:

10 Flere undervisningstimer – især til at øve sit fag

De studerende har i dag for få timer. I dag er der fx kun 13 undervisningstimer om ugen på socialrådgiveruddannelsen. Der er derfor behov for flere undervisningstimer. Der skal særligt være mere øvelsesbaseret undervisning, hvor de studerende får mulighed for at øve professionsfaglige kompetencer. Det kan fx være den sygeplejerskestuderende, der træner mødet med borgeren med demens i et undervisningsrum indrettet som en ældrebolig og efterfølgende kan få feedback fra underviseren i et trygt læringsrum.

11 Dygtigere undervisere med styrkede pædagogiske kompetencer og praksiserfaring

Dygtige undervisere er helt afgørende for at kunne tilbyde uddannelser af høj kvalitet til de studerende. Der er behov for at kompetenceudvikle underviserne ift. både en mere øvebaseret didaktik og pædagogik og et større kendskab til den arbejdsvirkelighed, som deres studerende skal ud i efter endt uddannelse.

Styrket praktik

Praktikken er en essentiel del af sygeplejerske-, pædagog-, lærer- og socialrådgiveruddannelserne og udgør mellem 13 og 43 pct. af uddannelserne. Det er her, man får lov at øve sine kompetencer i den virkelighed, hvor man skal virke som professionel – fx på hospitalsgangen, i psykiatrien eller på jobcenteret. Derfor er det afgørende at have en god praktik, hvor der er tæt sammenhæng mellem praktik- og uddannelsessted.

Danske Professionshøjskoler foreslår konkret:

12 Uddannede praktikvejledere i praktikken
De studerende skal møde en uddannet praktikvejleder på deres praktiksted, der er klædt på til opgaven med at uddanne studerende. I dag er der kun krav om uddannede praktikvejledere på professionshøjskolernes sundhedsuddannelser, fx sygeplejerskeuddannelsen. Det skal udbredes til lærer-, pædagog- og socialrådgiveruddannelserne for at højne kvaliteten af de studerendes praktikker. Investering i gode praktikker med uddannede vejledere øger sandsynligheden for, at de studerende fuldfører uddannelsen og får ansættelse i faget efterfølgende.

13 Praktikken skal være tæt integreret med undervisningen
De studerende skal opleve, at sammenhængen mellem deres uddannelse på professionshøjskolen og praktikken er langt større end i dag. Derfor er der behov for, at undervisere og praktikvejledere løser flere opgaver og gennemfører undervisningsforløb sammen, så uddannelse og praktik kobles langt tættere.

Bedre og mere levende studiemiljøer med tradition og sjæl

Det er vigtigt, at man som studerende oplever et levende studiemiljø, hvor man konkret kan se og mærke det fag, man er ved at uddanne sig til. Der skal være højt til loftet, stærke faglige og sociale studiefællesskaber og god plads til, at man selv kan sætte sit præg som studerende.

Danske Professionshøjskoler foreslår konkret:

14 Stærkere faglige og sociale fællesskaber
Professionshøjskolen skal være et sted, hvor der er stærke faglige og sociale fællesskaber. Uddannelsesstederne skal sikre gode studiemiljøer samt gode rammer for at deltage i studenterdemokratiet og det sociale studieliv.

15 Inspirerende uddannelsessteder med tradition og sjæl
Uddannelsesstederne skal emme af tradition og sjæl, af uddannelsernes identitet og historie. Det skal være steder, hvor man kan mærke det fag, man uddanner sig til. Uddannelsesstederne skal være indbydende og udfordrende steder at have en hverdag som studerende.

Flere karriereveje og bedre muligheder for faglig udvikling

Mange nyuddannede sygeplejersker, pædagoger, lærere og socialrådgivere har en svær start på arbejdslivet, og der er for mange, der fravælger arbejdet inden for professionerne få år efter endt uddannelse. Fx er det kun 73 pct., der arbejder som lærer i grundskolen fem år efter endt uddannelse.¹¹

Vi ved fra undersøgelser, at det for mange unge har stor betydning for studievalget, at der er gode muligheder for videreuddannelse og karriereveje.¹² Samtidig ved vi, at mange i dag videreuddanner sig ud af deres fag.¹³

Der skal skabes bedre rammer for at få en god start på arbejdslivet i professionerne, og der skal være attraktive karriere- og udviklingsveje samt mulighed for faglig udvikling tæt på praksis, der gør, at man kan se sig selv arbejde i professionen hele livet.

Toårigt introduktionsforløb for nyuddannede sygeplejersker på Regionshospitalet Horsens

Nyuddannede sygeplejersker der ansættes i medicinsk afdeling på Regionshospitalet Horsens begynder arbejdslivet med et toårigt introduktionsforløb. I løbet af de to år har de nyuddannede sygeplejersker i alt 12 uger, hvor de ikke indgår i normeringen, men blot er der for at lære. Derudover består forløbet af specialiseringsoplæring, supervisions-samtaler, evalueringssamtaler samt et møde med sygehuspræsten for at skabe rum for refleksion om dilemmaer og eksistentielle udfordringer. Forløbene har resulteret i langt færre opsigelser blandt nyuddannede sygeplejersker på afsnittet og et markant fald i deres sygefravær. Formålet med det toårige introforløb er at understøtte, at nyuddannede sygeplejersker lander godt og fastholdes i deres nye job.

En god start på arbejdslivet

Flere undersøgelser viser, at mange nyuddannede oplever, at det er svært at starte i deres første job. Overgangen til arbejdslivet er ikke mindst svær, fordi de nyuddannede står med et helt nyt og større ansvar, end da de var studerende; dette er kombineret med et stort arbejdspress. Der er mange, der allerede efter få år i professionen vælger den fra.

Danske Professionshøjskoler foreslår konkret:

- 16 Systematisk modtagelse af nyuddannede**
Der skal oprettes ordninger, der sørger for, at nyuddannede lander godt i arbejdslivet. Det kan fx være introstillinger, mentorordninger, øget supervision samt introduktionsforløb og opfølgning. Det kender man fx fra lægefaget.

Styrkede karriereveje og praksisnær kompetenceudvikling

For en række universitetsuddannelser, fx jura (advokat), medicin (læge), og teologi (præst) ligger specialisering og efteruddannelse i direkte forlængelse af grunduddannelsen. Omvendt når en pædagog er på formel kompetencegivende efteruddannelse, så er det i gennemsnit 15 år siden personen afsluttede sin pædagoguddannelse.¹⁴

Der er behov for at skabe bedre muligheder for at specialisere og udvikle sig som sygeplejerske, pædagog, lærer og socialrådgiver på en måde, hvor man ikke samtidig uddanner sig ud af sit fag. Samtidig skal man som fagprofessionel kunne styrke og opdatere den fagprofessionelle viden og kompetencer gennem hele arbejdslivet.

Danske Professionshøjskoler foreslår konkret:

- 17 Nye professionsrettede specialistuddannelser, der svarer til arbejdsmarkedets behov**
Der er brug for nye formelle efter- og videreuddannelsesforløb, der understøtter tydelige karriereveje i professionen, så man efter de første år af sin karriere kan specialisere sig. Fx skal socialrådgivere kunne blive uddannet som specialister inden for børneinddragelse og lærere kunne blive specialister i inklusion, matematik eller teknologiforståelse.
- 18 Mulighed for formel efter- og videreuddannelse med praktik**
Man skal som fagprofessionel gennem hele livet kunne tage efteruddannelse med både undervisning og praktik. Det kan man ikke i dag. Der er derfor behov for mere fleksible rammer for uddannelsesinstitutionerne, der gør det muligt at tilrettelægge kompetenceudvikling med praktik. Det skal sikre, at fx læreren kan afprøve nye kompetencer i specialpædagogik i en arbejds hverdag og få feedback fra en vejleder.

Noter

- 1 STAR (2022): Rekrutteringssurvey juni 2022.
- 2 Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning 2021.
- 3 Uddannelsesstatistik.dk
- 4 EVA (2022): Unges overvejelser om at søge ind på læreruddannelsen; Danske Professionshøjskoler (2022): Unges tanker om studievalg.
- 5 Danmarks Evalueringsinstitut (2019): Studerendes sabbatår.
Note: analysen er ikke afgrænset til stx studerende.
- 6 Danske Professionshøjskoler på baggrund af UFM's datavarehus.
- 7 Dimittendundersøgelsen i Danmarks Studieundersøgelse 2021 (dog 2020 for socialrådgiverne).
- 8 UFS (2021): Evaluering af pædagoguddannelsen; UFS (2019): Kvalitet og relevans af læreruddannelsen.
- 9 UFM's datavarehus.
- 10 Hartkopf, Bjarne et al. (2022): Hvorfor falder studerende fra – en opsummering af EVA's analyser af frafald på de videregående uddannelser i Samfundsøkonomen 3/2022; EVA (2022): Studerendes oplevelse af studiemiljøet på de videregående uddannelser; Reimar, David og Andersen, Ida Gran (2022): Frafald fra de videregående uddannelser – forklaringer, mekanismer og løsninger; Rambøll (2018): Kortlægning – rekruttering og fastholdelse af social- og sundhedspersonale og sygeplejersker i kommuner og regioner.
- 11 Kraka (2022): Det er blevet sværere at rekruttere og fastholde skolelærere i folkeskolen.
- 12 Danske Professionshøjskoler (2022): Unges tanker om studievalg; CEFU (2016): Uddannelsesvalg, vejledning og karrierelæring i et ungeperspektiv.
- 13 Egne beregninger på baggrund af UFM's datavarehus viser, at mellem 40 og 75 pct. af dimittenderne fra de fire uddannelser, som efterfølgende har taget en kandidatuddannelse, arbejder inden for deres branche/område.
- 14 Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik.